

Kopsoli

LATVIJAS NEDZIRDĪGO SAVIENĪBAS IZDEVUMS

2004. gada oktobris

www.lns.lv

Nr. 24 (870)

Notikums

Todien visi ceļi veda uz Kongresu namu

«KS» preses dienests

Tā tas bija arī 3. oktobra svētdienā. Jau krietnu laiku pirms Nedzirdīgo dienai veltītā koncerta mūsu ļaudis pulcējās pie Kongresu nama iejas.

Pēc priecīgas apsveicināšanās, dedzīgiem rokaspieldieniem un atkalredzēšanās priekā aplaukušām sejām sākās dzīvas pārrunas ar sen nedzirdētiem skolasbiedriem, paziņām, kādreizējiem darbabiedriem utt.

«Šeit satīku savu skolasbiedru Andri, ko neesmu redzējis 27 gadus. Ieraudzīju visu viņa ģimeni — sievu, dēlu, mazbērņus. Viņš dzīvo Rīgā, bet es laukos, Rīgā esmu ļoti reti. Uz Nedzirdīgo dienas koncertu — tikai otro reizi. Un esmu priecīgs bez gala, varbūt vēl kādu satīkšu...» stāstīja Oļģerts, kā pats teica, no leišmales.

Cilvēku bija pie tūkstoša — lieli, mazi, jauni un ne tik jauni,

veselām ģimenēm un pa vienam, bet visi sapošušies, noskaņojušies atpūtai un priecīgai pēcpusdienai.

iesākumā milasstāsts

Pirms koncerta — īsfilma «Divi», kurā galvenā varone ir nedzirdīga jauniene. 1965. gadā radīts milasstāsts starp nedzirdīgu meiteni un dzirdīgu puisi ar savu sirsniņu un cilvēcību

spējīgs savijņot mūsdienu skatītāju. Pēc seansa atmiņās par filmas tapšanu dalījās bijušais tulks Sarmīte Šemiote, kura uzņemšanas laikā bija pieaicināta par zīmju valodas konsultanti, kā arī redzama epizodiskā lomīnā filmā.

Jāsaka, šī filma toreiz bija liela padomju kino uzdrīkstēšanās — izvirzīt nedzirdību un nedzirdīgu cilvēku centrā. Sabiedrībai tā bija pirmā apjausma: jā, arī šādi cilvēki ir mūsu vidū.

Talantu fabrikas pārsteigumi

Pēc tam sekoja plašs un krāšņs koncerts. Emocionālu šoku sagādāja jau pati pirmā daļa, kuru visu kopsummā varētu nosaukt par jauno talantu fabriku, — bērnodarziņu un skolēnu sagatavotie muzikālie uzvedumi — Rudens (218. bērnodarziņš), Talantu fabrika (Valmieras skola), Estrādes deju parāde (Rīgas 51. vidusskola), mēlodeklamācijas Rīgas tilti (Rīgas skola) u. c. Skatītāju nedalītu atzinību iemantoja deja «Žu — žu — žu» un deklamācija «Dzeguzīte» (Daugavpils logopēdiskā in-

Nobeigums 2. lpp.

Pārdomas, viedokļi

Pirms un pēc Nedzirdīgo dienai veltītā pasākuma veicām nelielu ekspressinterviju apmeklētāju vidū, uzdodot vienu jautājumu: Ko domājat Nedzirdīgo dienā?

Aivars, no Rīgas:

Uz Kongresu namu atnācu tāpēc, lai satīktu savus skolasbiedrus, ko neesmu redzējis 6 gadus. Mums bija tik daudz ko runāt, ka neiznāca noskatīties filmu un pusi koncerta.

Koncerta otrajā daļā biju sajūsmā par mūsu aktieriem un dejotājiem. Neticami daudz mums talantīgu cilvēku! Apskaužu viņus, jo pašam tādu spēju nav. Labāk parokos dārzā, saremontēju auto vai kaut ko mājā, aizbraucu uz jūru vai mežu.

Raivis, no Jelgavas

Esmu pašlaik bezdarbnieks, kaut arī man ir gan apavnieka, gan galdnieka diplomu. Nav tik viegli atrast darbu, kur normāli un regulāri maksā.

Te jau redzu daudzus savus paziņas, uzināju jaunumus, arī koncertu noskatījos. Katru gadu to vēroju, kļūst arvien interesantāks.

Ojārs, no Madonas:

Pašlaik esmu apmeties Rīgā, jo te mācos un strādāju — privāti, celtniecībā. Man patīk vērot, kā uzstājas pašdarbnieki, jo es pats arī dziedu

Skatītāji Lielajā zilē gaida koncerta sākumu.

Pārdomas...

Sākums 1. lpp.

adventistu kori. Diemžēl šogad koncertā nepiedalāmies.

Miķelis, no Rīgas

Esmu šeit ieradies viens, jo sieva mājās auklē mazo. Arī agrāk apmeklēju šādus pasākumus,

tā jau ir tradīcija, kas jāievēro katru gadu. Tas ir to vērts, jo parasti koncerti izdodas skaisti — var redzēt, ko katrs prot, kāda pašdarbība reģionos.

Pats strādāju tipogrāfijā «Petrovskis & Co». Jau astoņus gadus te man darbs ar stabili atalgojumu, izpalīdzīgi darbabiedri. Griežu papīru iespieddarbiem, loku, limēju, šuju — visu, kas nepieciešams.

Andris, no Vecpiebalgas

Biju šeit koncertā arī pagājušā gadā. Man patīka, tāpēc esmu atkal. Tā ir iespēja parunāt, pavērot, iepazīties savā starpā. Dzīvē viss tik ātri mainās. Nedrīkst zaudēt vecos draugus un sakarus.

Mani ļoti nodarbina domas par darbu. Protu visu ko darīt — mājās, uz lauka, darbā. Strādāju Cēsīs par kurinātāju, bet tad apkuri modernizēja, un to pārraugis vairs nevarēja būt nedzirdīgs cilvēks — jāklausa taču, kā motori strādā. Meklēju citu darbu Cēsīs.

Zenta, no Rīgas:
Paldies visiem, kas organizēja šo dienu, gatavoja koncertu. Tas ir liels darbs, bet svētīgs. Tik daudziem sagādā prieku. Tas ir mans gada lielākais notikums, kad izeju lielākā sabiedrībā. Veselība švaka, tāpēc vajag līdzīgu pavadoni (rāda uz mazmeitiņu).

Lai laba veselība visiem maniem draugiem un LNS vadiņai, arī «Kopsoliša» meitenēm. No avīzes uzzinu visu, kas notiek. ♦

Visi ceļi veda...

Sākums 1. lpp.

Daugavpils logopēdiskā skola

ternātskola), ugunīgā deju virkne «Čigānu tabors...» (Rīgas 51. vidusskola). Krāsaini tērpi, puķes un lentas, vijīgas un straujas kustības vienotā rītmā ar mūziku — te nu mute aizbrīnumiem vajā palika daudziem. Kāda dzirdīgā mamma slaucīja asaras un nespēja rimties jūtu savīļņojumā: «Vai tiešām tas uz skatuves ir mans

Rīgas 218. bērnudārzs

nedzirdīgais bērns? Paldies, paldies visiem, kas man ļāva piedzīvot šos brīžus...» (Anita S. no Valkas).

Kad noslēgumā jauno valmieriešu fabrikantu koris aizrautīgi dziedāja fināla dziesmu, no visiem, kas uz skatuves, staroja tāds neizsakāms gaišums, labestība un cerība, ka nākotnē viss būs labi:

«Neticiet, neviens nav lieks, Pales bēdas, pienāks prieks, Jo tā ir jānotiek...»

LNS prezidents pateicās visiem jaunajiem pašdarbniekiem un viņu skolotājiem ar vārdiem: *Jūs bijāt fantastiski.* Starp citu, arī viņam tika dāvāta pateicība un veltes (ķirbis, ziedi...) par jaunajiem talantiem doto iespēju sevi parādīt uz vienas no lielākajām un skaistākajām skatuvenām Rīgā.

Atklāj otro daļu

Divi nerātnie «Rītausmas» «puišēji» ar saviem sešiem nedarbības vairākkārt priecējuši

skatītājus (Rīgā, Kuldīgā, Alsviķos), taču atkal spēja aizraut publiku. Lielā mērā tas ir režisores Dz.Kukšas nopelns, kas pratusi šo dzejotāju bērniem pārvērst nīprā uzvedumā ar stilīgiem vizuāliem papildinājumiem (deju un kustību elementi, dekorācijas utt.). Publika no sirds uzjautrinājās.

Šāds ievads bija tikai iesākums virknei jautru un nerātnu izdarību uz skatuves citu biedrību pašdarbnieku izpildījumā. Labo garastāvokli tālāk vairoja muzikālie uzvedumi: *liepājnieku* «Trīnes grēki» un *valmieriešu* «Aizmežu Sūnuciems»,

rēzekniešu pantomīma «Notikums vilcienu stacijā», *alsviķiešu* «Jautrās večiņas», *rītausmiešu* estrādes dejas un *kuldīdznieku* «līnija».

Pa starpai jautrībai un smaidiem nedzirdīgie mākslinieki no skatuves aicināja arī uz nopietnākām pārdomām par dzīvi, laimi, mīlestību. Savīļņojoša bija grupas «Alias» melodziesmā uzruna «Vai tu mani dzirdi» un «Mīlas balāde», **S.Gerenovskas** lūgums «Neaizej» un **A.Sprudzānes** (Smiltene) atziņa «Nesaki vispār, ka laimes nav», **daugavpīliešu** «Lēnais valsis». Un var patiešām apbrīnot to izteiksmību un jūtu dziļumu, ar kādu jaunieši no **Raiņa skolas** izpildīja filosofisko etiādi «Nemiers».

Tam visam sekoja cienīgs

Liepājnieki

noslēgums, kā «kronis» visam — trīs cita par citu labākas melodziesmas: **tulku koris** — «Vai būsim kopā» ar savu aicinājumu ieklausīties klusumā, **LNS biedrību apvienotais koris** ar veltījumu «Latvijai» un visu klātesošo **kopkoris**, kājās stāvot, ar LNS himnu «Še, kur līgo priēžu meži».

Kaut ko tādu piedzīvot un pārdzīvot kaut reizi gadā mums nepieciešams visiem — lai apzinātos jēgu tam, ko darām, lai sajustu, ka būt kopā — tas ir lieliski, tas nozīmē spēku un pārliecību, ka iespējams paveikt daudz, vēl vairāk par to, kas jau izdarīts. Šo domu aicināja arī tie pasākuma apmeklētāji — goda viesi, LNS ilggadīgie brīvprātīgie sabiedriskā darba veicēji, kurus uzrunāja LNS prezidents A. Pavlins, dodot vārdu viņiem.

LR Saeimas pārstāve **A.Bruže** apliecināja, ka priecīga būt kopā ar nedzirdīgajiem — cilvēkiem, ar kuriem ilgstoši kopā bijusi darba gaitās Rīgā un Liepājā. Viņa solīja palīdzēt arī tagad, cik viņas spēkos, un aicināja vēl enerģiskāk cīnīties par savām tiesībām.

Ansis Smons pauda gandarījumu, ka desmit gados šis pasākums vērties arvien plašāks un bagātāks saturā.

Rīgas skolas direktore **V.Kaniņa** atzina, ka arī skolai pasākums kļūst arvien nozīmīgāks, jo «arī mums jāparāda, ka esam sabiedrības daļa».

Apmeklētāji mājup devās, sakot «**Uz redzēšanos nākamgad!**» Jo priekšā vēl LNS 85. jubileja — maijā, vēl arī LNS kongress — jūlijā.

Pateicība

Savienības viceprezidente M.Piterniece saka paldies visiem pasākuma atbalstītājiem: Kongresu namam, Rīgas Domei, Kultūras pārvaldei, visiem pašdarbniekiem un tehniskajiem darbiniekiem. ♦

Jubileja

Divi labi notikumi Rēzeknē

Ilze Kopmane

Tajā 11. septembra sestdienā daudzī devās uz Rēzekni, kur biedrība atzīmēja divus izcilus notikumus savā vēsturē.

Sandra
Gerenovska

Juris
Začests

Līga
Pauniņa

Viens no tiem – šogad paiet 55 gadi, kopš rēzeknieši nodibināja savu biedrību (toreiz – Latvijas Nedzirdīgo biedrības nodaļu). Kā liecina protokoli, tas notika 1949. gada 20. novembrī. Kopā sanāca 36 biedri, kas par priekšsēdētāju ievēlēja T. Kazuli (Pivinu). Bet vēlāk vadību uzticēja J. Lubginam, kurš pārzināja darbu vairāk nekā divdesmit piecus gadus. Tas bija laiks, kad biedrības ietvaros darbojās pie 200 biedru daudzās grupās – Zilupē, Preiļos, Dricēnos, Ludzā, Viļānos, Varakļānos, Dagdā u.c. Gadu gaitā mazās grupas apvienojās lielākās, jo biedru skaits saruka. Rēzeknes biedrībā patlaban apvienoti 110 biedri.

Nu, lūk, tā pēc 55 gadiem atkal lielākā daļa biedru bija sapulcējušies savā jubilejas pasākumā un nu jau arī tāpēc, lai uz-

Svinību sākuma gaidās — uz jaunā divāna atpūtas stūrīti.

ņemtu viesus no citām biedrībām, LNS valdes, pilsētas pašvaldības utt. **savās jaunajās telpās**, — tas ir otrs labākais notikums! Tā vēsture šāda: pirms pāris gadiem radās iecere, kas pārtapa projektā, — par Rēzeknes kluba kapitālremontu. Izdevās atrast saprotošu, atsaucīgu finansētāju — toreiz Nīderlandes karalienes Julianas fondu, kas jau pirms tam daudz labā darījis nedzirdīgajiem (Elvīras ielas 19 RH centra ēkas renovācija, tās aprikošana ar internetu, Valmieras kluba remonts).

Nu bija pienākusi kārtā rēzekniešu mītnē — pusgada laikā tā pārtapusi gaišā, saulainā, siltā, ar mēbelēm un iekārtām aprīkotā nedzirdīgo pulcēšanās centrā. Bija patiešām liels prieks vērot lielās izmaiņas un patikamo gaisotni, kas valda šajās telpās: gaumīgas krāsas, pārdomāts interjers, ērts telpu izkārtojums. Vienvārd, visi apstākļi, lai šeit visi labi justos.

Tas tā arī ir, apliecināja šī pasākuma apmeklētāji. Tagad viņi nāk uz klubu daudz labprātāk, jo vairs nav jātuntuļojas siltās drēbēs (sevišķi ziemā — bija jāšēž kažokos), ir tik gaiši logi, ērta izvietošanās pasākumu laikā utt.

Jubilejas pasākuma ievadā biedrības

priekšsēdētāja izteica lielu pateicību visiem, kas sekmēja šī projekta realizāciju: galvenajam naudas devējam (Julianas fonds) un līdzfinansētājam (Rēzeknes pašvaldība), R. Mizeres, A. Sannikovas kundzēm, kas daudz darba ieguldīja projekta sagatavošanā, Sociālā dienesta darbiniecei J. Lažkovai, SIA «Pati» direktorei I. Ta-

randai, saviem palīgiem — biedriem, kas stellēja kopā mēbeles, nesa, pārvietoja, tīrīja, sapsa telpas pēc remonta.

Viņas pateicību saņēma arī biedrības bijušie priekšsēdētāji J. Lubgins un V. Kazule, Preiļu grupas vadītājs F. Mauriņš, tulks I. Geduša, aktīvisti A. Ribakovs, A. Kužņecova, V. Gorūza, I. un A. Fomini, A. Vindačs, V. Višņakovs, R. Jaša, S. Kuņickis u.c.

Arī apsveicēju bija ne mazums. Biedrību vadītāji atkal korī noskandēja tradicionālo: «Kopā mums izdosies...» savas virsdiriģentes LNS viceprezidentes M. Piternieces vadībā.

Apsveikuma runu, cildinot rēzekniešu uzņēmību, darbasparu un dzīvesprieku, teica pilsētas mērs J. Začests, LNS prezidents A. Paviņš, citi viesi — oficiālie LNS organizāciju pārstāvji un pašmāju ļaudis.

Pēc tam visi devās mazā ekskursijā pa atjaunotajām telpām un caur skatuvi nonāca plašajā skatītāju zālē pie gaumīgi un garšīgi servēta mielasta galdiem.

Rēzeknieši bija padomājuši ne tikai par mīesu, bet arī dvēseli, visas pēcpusdienas garumā izklaidējot pie galdiem sēdošos ar humorpilnu šovu. ♦

P.S. 1. — 3. lappusē I. Kopmanes foto

Biedrībās un grupās

Liepājnieki svin

L. Golubeva

Mūsu klubā ir auksti un mitri, jo rudentiņš nelutina ar siltu laiku — nekad nevar zināt, vai pietiks ar šallīti vai arī jāvelk silta ausaine. Bacīji lidinās kā traki, ka tik nesaslimstam.

Taču, spītējot aukstumam, svētku prieku ar savu izdomu un dvēseles siltumu mums gādā kluba vadītāja un biedrības priekšsēdētāja Gundega Paņko. Par to tuvāk.

Kad pie durvīm klausdzina rudentiņš ar savām noskaņām, tad mūsu klubā katru gadu notiek pasākums «Atvasara» tiem, kuriem apaļas jubilejas. Šoreiz tas notika 18.

septembrī un pulcināja 12 jubilārus no 50 līdz 85 gadiem. Kluba vadītāja Paņko silti sveica visus ar dzejas rindām, kas piemērotas katram īpaši. Pēc tam viņa lūdza jubilārus iedzīvināt svečītes un pastāstīt nedaudz par sevi, savu dzīvi... Jubilāri saņēma meduspodīņus ar atziņu: *Vislabākā dāvana — veselība! Ja tā ir, tad var kalnus gāzt!* Paņko kundze vēlēja būt fiziski un garīgi stipriem, jo tagad nav viegli dzīvot. Jāturas! Tad krāšņus rudens ziedus jubilāri saņēma no draugiem, paziņām.

Ar aizkustinājuma asarām acīs jubilāri pateicās visiem par sagādāto prieku — ziediem, labiem vēlējumiem un veltēm. Visi kopīgi vēl ilgi kavējās atmiņās pie groziņgaldā.

Paldies Gundegai par dvēseles siltumu, ko viņa dāvā kluba apmeklētājiem.

Otrais pasākums notika par godu

Nedzirdīgo dienai. Kluba saimniece Gundega kādudien mūs aicināja ierasties klubā. Kāpēc? Tas esot viņas noslēpums! Sanācām kopā krietni daudz biedru un bijām pārsteigti. Mūs gaidīja svētki ar pilnu programmu.

Pirms sēšanās pie galda risinājās izdarības mājas pagalmā ar jautrām dejām, ziņģēm, draiskulībām, smieklēm un rotaļām.

Pateicība

Mēs, visi nedzirdīgie liepājnieki, izsakām lielu pateicību pilsētas Sociālās palīdzības dienestam par šī pasākuma atbalstu.

Saka: Priecīgu devēju Dievs mīl. Labu veiksmi devējiem!

Eiropa — mūsu mājas

Beidzoties ES finansētajam projektam «Arī klusumā sadzirdēt Eiropu», palikuši vēl daudzi lasītājiem neatbildēti jautājumi. Iespēju robežās turpmāk centīsimies atbildēt uz tiem. Lūk, dažas atbildes!

□ Kāpēc Eiropas Savienībā plāno uzņemt Turciju — vai tā atrodas Eiropā?

ES Konstitūcijā paredzēts, ka par dalībvalsti var kļūt jebkura Eiropas valsts, kurā ievēroti pilnīgas demokrātijas principi. Attiecībā uz Turciju valda lielas atšķirības pašreizējo dalībvalstu vidū par to, vai Turcija atbilst šīm prasībām. Pirmkārt, Eiropā ģeogrāfiski atrodas pavisam maza daļiņa no šīs lielās valsts. Otrkārt, no demokrātijas viedokļa — Turcija ir visai tālu no Eiropas līmeņa (cilvēktiesību un dzimumu līdztiesības ierobežojumi utt.). Šajā 70 miljonu iedzīvotāju valstī ir lielas reliģijas (islama) kultūras atšķirības. Treškārt, valda ekonomiskā atpalicība, kas kā smaga nasta gulsies uz visām ES valstīm.

Sarunas turpinās. Viedokļi atšķiras. Ja arī Turciju uzņems ES, tas varētu būt 2010. — 2015. gadā. Un tas būtu pamudinošs piemērs kaut vai Ukrainai, Baltkrievijai, protams, arī Krievijai.

□ Kas notiks ar mūsu latu no 2005. gada 1. janvāra?

Ar latu nekā īpašs nenotiks — **Latvijas nauda tiks piesaistīta eiro noteiktajam kursam**, kas mazinās valūtas svārstības risku līdz tās nomaiņai pret eiro 2008. gadā un tas nav daudz. LVL: EUR kurss var svārstīties 2% robežās. Sliktākā no situācijām būs tiem, kam kredīti paņemti dolāros, jo šeit svārstības var būt ļoti lielas un sagādāt zaudējumus.

Latu piesaista eiro tāpēc, lai nostiprinātu lata un eiro stabilitāti un cilvēki būtu skaidrībā par to, kas sagaida naudas maiņas procesā. Šobrīd vislabāk savu naudu uzkrāt un kredītu ņemt latos.

□ Vai jaunu valstu uzņemšana nepadarīs ES nabagāku?

ES sagatavojusi ziņojumu par **sociālo situāciju savās 25 valstīs**, un no tā redzams, ka iedzīvotāju vidējais dzīves līmenis ir pazeminājies. Visām valstīm ir līdzīgas problēmas — cilvēku novecošanās, strādājošo skaita samazināšanās, veselības aprūpes un pensiju sistēmas atpalicība no cilvēku vajadzībām. Pieaug sociālā nevienlīdzība, kas draud ar lielu ļaunū grupu nonākšanu nabadzībā. Šim riskam Latvijā visvairāk pakļauti bērni un jaunieši līdz 24 gadiem, kā arī gados veci un slimi cilvēki.

Taču ES pētnieki secina, ka jaunās dalībvalstīs ir labas darbaspēka rezerves un samērā augsts cilvēku izglītības līmenis, kas var būt ekonomiskās plauksmes pamatā nākotnē, ja vien šīs valstis pratis izmantot iespējas, ko dod pašreizējais ES finansiālais atbalsts.

□ Vai Latvijas pasu vietā būs ES pilsoņu pasēs?

ES likumdošanā paredzēts, ka no 2007. gada 1. janvāra tiks uzsākta vienotas ES pasēs izdošana visu dalībvalstu pilsoņiem. Tātad arī Latvijā.

Tā būs viņa krāsā ar ES zvaigžņu simboliku uz vāka, un tajā būs sīkākas ziņas par cilvēku (biometriskā mikroshēma) līdz pat pirkstu nospiedumiem.

Tāda pase varētu izmaksāt līdz 10 LVL. Bet ne jau tūlīt visiem jāsteidzas mainīt pasēs. Tas notiks pakāpeniski, sākot ar tām, kam beidzas termiņš, un tām, ko izsniedz pirmoreiz (jauniešiem no 15 gadu vecuma).

Ar vecajām pasēm varēs mierīgi dzīvot un ceļot vēl vairākus gadus pēc to maiņas uzsākšanas. ♦

SABIEDRĪBAS INTEGRĀCIJAS FONDS

LNS uzvar

Ilze Kopmane

«Runājošās rokas» — tā saucis LNS projekts, kas guvis atbalstu Sabiedrības integrācijas fonda rīkotajā konkursā par Eiropas naudas saņemšanu. Tā paredzēta nedzirdīgo integrācijas programmas realizācijai.

Projekta gaitā notiks daudzi pasākumi visā Latvijā — reģionālajās biedrībās un grupās. Semināros, apspriedēs un kopšapulcēs nedzirdīgie cilvēki apspriedīs savas aktuālās problēmas un meklēs ceļu to risināšanai paši saviem spēkiem un arī vērstoties valdībā, pie likumdevējiem. Centrālais pasākums risināsies maijā, un tas būs LNS forums ar ārzemju ekspertu piedalīšanos, iezīmējot mūsu organizācijas vietu, lomu un iespējas ne tikai Latvijā, bet arī Eiropas kontekstā.

Forumā tiks izveidotas septiņas darba grupas, kas darbosies līdz LNS kongresam 2005. gada jūlijā un gatavos projektu tālākam Rīcības plānam 2005. — 2010. gadā. Šajā plānā būs paredzēti pasākumi dažādos

darba virzienos: LNS nostiprināšana, sociālā rehabilitācija, integrācija, komunikācijas un tehnoloģijas, ES fondu izmantošanas iespējas, līdzdalība likumdošanas un normatīvo aktu izstrādē, bezdarba faktora mazināšana u. c.

Kongress notiks 2005. gada jūlijā. Tajā darba grupas prezentēs šo Rīcības plāna projektu un delegāti izdebatēs, pieņemot galīgo variantu.

Projektā ietverts liels pasākumu komplekss desmit mēnešu darbam, kurā būs iesaistīts daudz cilvēku, — gan organizatoru, gan dalībnieku. Projektu vada LNS prezidents A. Pavlins, vadības grupā arī LNS viceprezidente M. Pīterniece, Komunikāciju centra direktors E. Vorslovs u. c. Jau notikusi pirmā vadības grupas apspriede.

Darba grupās strādās LNS reģionālo grupu un biedrību vadītāji. Projekta vadības grupa aicina atsaukties arī citus brīvprātīgos, kas vēlas ziedot savu laiku un pūles kopējās lietas labā.

P.S. Par šī teksta saturu pilnībā atbild Latvijas Nedzirdīgo savienība, un tas nekādā ziņā neatspoguļo Eiropas Savienības viedokli.

LNS iepriekšējais forums notika 2001. gadā KC «Rītausma». Attēls: Darbs grupā.

Uzmanību!

Projekta «Runājošās rokas» vadības grupa aicina pieteikties brīvprātīgos nedzirdīgos biedrus darbam projekta realizācijā Rīgā un reģionos.

Jūsu sabiedriskais darbs veicinās projekta izpildi un nodrošinās tā galvenā mērķa sasniegšanu — nedzirdīgo cilvēku dzīves kvalitātes uzlabošanu uz vienlīdzīgu iespēju principa pamata.

Pieteikšanās līdz 2004. gada 1. novembrim LNS valdē, Elviras ielā 19, Rīgā (III stāvā).

Svešās zemēs esot jauki

Dānija un jauniešu forums

Ivars Kalniņš
Tatjana Osetrova

Soreiz mēs izvēršim rakstu par Dāniju un tās zemes nedzirdīgo dzīvi, Eiropas nedzirdīgo jauniešu foruma norisi, kā arī par katras valsts jauniešu organizācijas darbību un perspektīvām. Bet beigās atradīsim dažus saistošus faktus.

Dānija un nedzirdīgie

Dānija ir vecākā karaliste pasaulē. Pēc zemes platības šī valsts ir mazāka nekā Latvija, bet ar 5,35 miljoniem iedzīvotājiem. Šajā zemē dzīvo apmēram 5 tūkstoši nedzirdīgie, kas lieto zīmju valodu. Pirmās nedzirdīgo klubs izveidots 1866.gadā, bet 1935.gadā oficiāli nodibināta Dānijas Nedzirdīgo asociācija. Dānijā pašlaik eksistē vairākas līdzīgas organizācijas, kas saistītas ar nedzirdīgajiem, bet lielākās ir Nedzirdīgo asociācija, Nedzirdīgo bērnu vecāku asociācija «Bona-ventura», Nedzirdīgo jauniešu asociācija.

Zīmju valoda

90% nedzirdīgo bērnu ir nākuši no dzirdīgo ģimenēm, tāpēc šajā zemē zīmju valoda visos laikos vienmēr ir aktuāla. Reizē ar pirmo nedzirdīgo klubu no 1866. gada darbojas arī Zīmju valodas klubs. Pirmo zīmju valodas vārdnīcu izdeva 1907.gadā.

Dānijas Nedzirdīgo asociācijas un Nedzirdīgo jauniešu asociācijas mītne atrodas Kopenhāģenas vecpilsētā, netālu no karaļa pils, bet Zīmju valodas centrs, Komunikācijas centrs, sporta apvienības, klubi, nedzirdīgo pensionāru klubs u.c. ir izmēģinātas pa Kopenhāģenu. Pašlaik visā Dānijā darbojas apmēram 25 nedzirdīgo klubi.

Tulki

Ar nedzirdīgajiem strādā 300 tulki. Tulku pakalpojumi ir pieejami visiem un visur, kur nedzirdīgie vēlas izmantot, pat atpūtas laikā. Nedzirdīgo skolas mācību procesi notiek uz bilingvālisma bāzes, toties skolotāji pārvalda zīmju valodu. Tāpat kā pie mums nedzirdīgie izmanto internetu, sūta īsziņas un e-pastu, bet pēdējā laikā Dānijā visbiežāk tiek izmantots mobilais telefons, pa kuru var sazināties zīmju valodā. Šim pakalpojumam viņiem pienākas ievērojamas atlaides. Valsts attieksme pret nedzirdīgo kopienu ir labvēlīga, viņu vajadzībām piešķirot nesalīdzinoši lielāku finansiālu atbalstu nekā Latvijā.

No kreisās: Rita, Ivars, Tatjana, Vida

Latvieši Kopenhāģenā

Mēs, Ivars Kalniņš un Tatjana Osetrova, pēdējā brīdī skriešus visu nokārtojām, lai tiktu uz Eiropas Nedzirdīgo jauniešu forumu Kopenhāģenā. Bijām sapratuši, ka iespēja piedalīties šajā forumā varētu būt vērtīga gan mums pašiem, gan organizācijai «Efraims».

Kad izlidojām no Rīgas, atviegloti nopūtāmies un nebeidzām vien brīnīties, ka tiešām visu paspējām. Ar mums reizē lidoja arī Ministru Kabineta prezidents Indulis Emsis. Pēc pusotras stundas piezemējāmies lielajā Kopenhāģenas lidostā, kur varētu apmaldīties. Milzīgā burzmā mūs un vienu beļģi sagaidīja foruma organizators dānis Tomass Filips. Tā kā mēs Kopenhāģenā ielidojām agrā rītā, līdz vakara prezentācijai bija brīva visa diena.

Par spīti lielajam nogurumam, izlēmām nepalaid garām iespēju iegriezties Nedzirdīgo asociācijas mītnē un izstaigāties pa Kopenhāģenu. Pilsēta liela, tāpēc apskatīt visu nepaspējām. Pirmās, kas mums prātā ienāca, — jāredz noteikti karaļa pils. Kopenhāģena ir ekoloģiska pilsēta, velosipēdu vairāk nekā automašīnu. Tie redzami visās malās, turklāt nepieķēdēti, velosipēdistiem atvēlēts celiņš uz ielas. Bet Rīgā varam lepoties ar mūžīgiem autosastrēgumiem!

Vakarā atgriezāmies viesnīcā, lai sagatavotos prezentācijai. Vakariņās satikām daudzus Eiropas valstu pārstāvjus. Tatjana sastapa paziņas no Nedzirdīgo jauniešu nometnes Kanādā. Ieradās vēl divas latvietes: Rita Fedotova un Vida Meija, kas pārstāvēja LNS. Dalībnieku skaita ziņā mēs bijām krietns pulciņš.

Prezentācijas

Uz vakara prezentāciju bija ieradušies 17 Eiropas valstu nedzirdīgo jauniešu organizācijas. No jaunajām ES dalībvalstīm bija tikai Latvija un Malta. Bija ļoti interesanti vērot, kā katra valsts prezentē savas organizācijas. Katram ir sava organizācijas politika, vieni sasnieguši daudz, citiem klājas sliktāk.

Spānijai, Itālijai un Šveicei ir spēcīgas nedzirdīgo jauniešu organizācijas ar plašām sadarbības struktūrām. Skandināvijas valstīm arī cieša sadarbība. Beļģijā savukārt divas nedzirdīgo jauniešu organizācijas ar atšķirīgu zīmju valodu, bet abas savstarpēji labvēlīgās attiecībās. Vācijas jauniešu asociācija statūtu un darbības ziņā ir līdzīga mūsu «Efraimam» — neatkarīga no nedzirdīgo asociācijas. Vācu jaunieši plāno izveidot reģionu grupas visā valstī. Vācu jaunieši mums patika — smaidoši un satīcīgi.

Holandes organizācija nespēja darboties patstāvīgi un beidza pastāvēt. Bet ar Dāniju ir savādāk — jauniešu asociācija ir Nedzirdīgo asociācijas paspārnē, tomēr sadarbojas uz vienlīdzības principiem.

Mēs arī prezentējām «Efraimu», citi dalībnieki atzina, ka esam progresīvi, un novēlēja neapstāties. Bija klāt arī pārstāvji no Serbijas un Melnkalnes (Montenegro), kas nav ES dalībvalsts, vēlējās apgūt pieredzi. Viņu valstīs stāvoklis bēdīgs — pēckara grūtības, tāpēc bez valsts atbalsta rezultāti nav iepriecinoši. Tomēr jaunieši neatmet ar roku iecerēm, bet ar ļoti lielu uzņēmību cīnās par nedzirdīgo jauniešu labklājību. Maltā nav ne jauniešu kopienas, ne sporta apvienības, tādēļ tās pārstāvis Dānijā meklēja pieredzi un sadarbību ar citām valstīm.

Mēs arī prezentējām «Efraimu», citi dalībnieki atzina, ka esam progresīvi, un novēlēja neapstāties. Bija klāt arī pārstāvji no Serbijas un Melnkalnes (Montenegro), kas nav ES dalībvalsts, vēlējās apgūt pieredzi. Viņu valstīs stāvoklis bēdīgs — pēckara grūtības, tāpēc bez valsts atbalsta rezultāti nav iepriecinoši. Tomēr jaunieši neatmet ar roku iecerēm, bet ar ļoti lielu uzņēmību cīnās par nedzirdīgo jauniešu labklājību. Maltā nav ne jauniešu kopienas, ne sporta apvienības, tādēļ tās pārstāvis Dānijā meklēja pieredzi un sadarbību ar citām valstīm.

Lekcijas

Lekciju programmas bija ļoti plašas — daudzpusīgas tēmas, aktuālas problēmas, jauna informācija. Nevienu lekciju nevēlējāmies palaist garām, jo tās bija ļoti svarīgas mūsu kultūras minoritātei un tās vadīja paši nedzirdīgie.

Aleksa Stensholma (Dānija) lekcija «Eksistences ētikas standarti» ietvēra psiholoģiski sarežģītu tēmu, izklāstīja par nedzirdīgo ētiku un estētiku, esamības lomu sabiedrībā, personības demokrātiju. Viņš ir nedzirdīgo jauniešu avīzes «Visuālis» redaktors.

Lekciju «Nedzirdība» vadīja Stokholmas Universitātes filozofijas students nedzirdīgais Patriks Nordels (Zviedrija). Viņš

Dānija un...

Sākums 5. lpp.

palaikam iedzīlīnājās filozofijas teorijā, stāstīja par nedzirdības izpausmēm un īpatnībām, salīdzināja nedzirdīgos ar vārdzirdīgajiem un dzirdīgajiem.

Aktuāla bija lekcija «Nedzirdība un ģenētika», ko vadīja Pasaules Nedzirdīgo federācijas pārstāvis Džo Marijs (Norvēģija). Viņš kā brīvprātīgais pētnieks pirms 20 gadiem Austrālijā iepazīs ar kāda zinātnieka izgudrojumu. Ja sieviete iznēsā vēl nedzimušu nedzirdīgu bērnu, pastāv iespēja mainīt augļa ģēnu, lai bērns nepiedzimtu nedzirdīgs. Ja šis atklājums izvērsīsies plaši pasaulē, tas draudēs ar nedzirdīgo kopienas, tās kultūras bojāeju. Tas pats attiecas arī uz kohleāriem implantiem, pret kuriem cīnās nedzirdīgie.

Lekcijas par Eiropas Savienību, projektu darbiem, nedzirdīgo jauniešu perspektīvām Eiropā vadīja foruma organizators Tomass Filips (Dānija). Bet par Eiropas Nedzirdīgo savienības mērķiem un darbību runāja Eiropas Nedzirdīgo savienības prezidents Knuds Sondergārds (Dānija).

Ģenerālā Asambleja

Pēc lekcijām pēdējā dienā notika Eiropas Nedzirdīgo jauniešu savienības Ģenerālā Asambleja, kurā piedalījās tikai Eiropas Savienības dalībvalstu pārstāvji. Islande, Malta, Norvēģija, Šveice, Serbija un Melnkalne palika malā kā vērotāji. Ne-

dzirdīgo jauniešu un viņu draugu organizācija «Efraims» tika uzņemta šajā savienībā un nu ir balsstiesīga šajā asamblejā. Tika analizēts paveiktais darbs kopumā, izdarīja izmaiņas statūtos, ievēlēja jaunu vadību. Turpmākajos 2 gados šo savienību stūrēs Tomass Filips (Dānija). Tika spriests arī par savienības paplašināšanu, iesaistot jaunas citu valstu organizācijas. Nākamā Ģenerālā Asambleja notiks 2006. gadā Īrijā, kad tiks organizēta arī jauniešu nometne Eiropas līmenī.

Atpūta klubā

Bija neliela ekskursija uz Nedzirdīgo asociācijas mītni, kas atrodas vecpilsētā, gaišā mājā. Daudz biroja telpu, visas baltā krāsā. Šur tur varēja pamanīt antīkas lietas, piemēram, pie sienas novietoti 3 metāla šķīvji — tos lietoja bērni nedzirdīgo skolā pirms diviem gadsimtiem. Painteresējāmieš, vai ir arī redakcija. Tajā bija vairāki plaukti ar daudzu valstu nedzirdīgo avižu mapēm, tajās arī laikraksts no Krievijas. Bet mūsu avīzi tur gan neatradām.

Pēdējā vakarā dalībnieki varēja atpūties nedzirdīgo jauniešu klubā. Tur bija sanācis daudz dāņu. Dejojot daudziem prātā nenāca, jo turpinājās sarunas, apmaiņa pieredzē, kalām plānus turpmākajai darībai. Islandieši pacienāja ar savu tradicionālo ēdienu — haizivi. Tatjana nogaršoja šo neciešami smakojošo haizivi, bet Ivars atteicās.

Atvadīšanās dienā mēs visi apmainījās ar kontaktadresēm. Bijām gandarīti par šīm dienām, jo, braucot mājās, apzinājāmieš, savu uzdevumu — godam prezentēt «Efraimu» — esam izpildījuši, un tas kļuvis par pilntiesīgu dalībnieku Eiropas nedzirdīgo jauniešu savienībā. Ivars bija ļoti noilgojies pēc Latvijas, pēc mūsu biežpiena, bet Tatjana ļāvās atpūtai vēl nedēļu Dānijā.

Daži fakti

✓ Visvecākā nedzirdīgo jauniešu organizācija Eiropā ir Zviedrijā, tā nodibināta 1977. gadā, bet 1994. gadā tika pārveidota par Zviedrijas Nedzirdīgo jauniešu asociāciju;

✓ Visjaunākā nedzirdīgo jauniešu organizācija ir Vācijā, kas nodibināta šogad;

✓ Islandē ir tikai 200 nedzirdīgie, no tiem 30 ir jaunieši;

✓ Šovasar 20 pastāvēšanas gadu atzīmēja Dānijas nedzirdīgo geju un lesbiešu kopiena;

✓ Dānijā ir izlaista pastmarka, kurā ir attēlots rādītājpirksts, veltīts zīmju valodas jubilejai.

Pateicība

Nedzirdīgo jauniešu un viņu draugu organizācija «Efraims» pateicas **Ziemeļvalstu Ministru padomei un aviokompānijai «Air Baltic»** par finansiālu atbalstu.

Bērnudārzos un skolās

Te bērniem ir labi

Daiga Delle,
bērnudārza audzinātāja

17. septembris Rīgas 218. speciālajā pirmsskolas izglītības iestādē — internātā bērniem ar dzirdes traucējumiem bija skaista diena. Dārziņš saposts ziedos, ar jaukām aplikācijām — bitēm, ar fotogaleriju — vēsturi, ciemiņu gaidās. Pašas bites — dārziņa darbinieki čakli rosījās šurpu turpu. Tā bija liela diena — bērnudārzs atskatījās uz saviem 35 gadiem, no kuriem desmit jau tiek vadīti šajās mājīgajās telpās — mazuļu otrajās mājās.

Bērnudārzs ieskaits vēl zaļajos koku tērpos, ārā žūst smaržīga bērnu gultasveļa, pagalmā saulītē saulojas kaķene Maša, kura šajās mājās ienākusi reizē ar mums visiem — pirms 10 gadiem, un suns Tuto — brašais sargs. Nav neviena rīta, kad mūsu bērnudārza vadītāja ar viņu, atnākot uz darbu, nesasveicinātos. Arī viņam miļš pal-

dies par vēl vienu mierīgi pavadītu dienā. Tā mūsu ikdiena. Un kur tad bērnu priecīgās čalas, smieklī un mīļais klusums pusdienlaikā!

Mūsu jaunumi — jau atvērta logopēdīskā un silītes grupiņa, iekārtots bērnu laukumiņš, daudzas telpas izremontētas. Tas viss pašu spēkiem.

Līdz šim mums bijuši braši bērni ar lielu vēlēšanos iet uz skolu, tāpēc labprāt piedalījušies grupiņas nodarbībās, individuā-

lajās nodarbībās pie surdopedagoga, koriģējošā vingrošanā, dejošanā. Ar daudziem ir ļoti viegli sarunāties zīmju valodā, jo

bērni agri sākuši apmeklēt bērnudārzu, līdz ar to labi apguvuši zīmju valodu (pedagogiem zīmju valoda jāzina obligāti).

Mūsu bērnudārzā ir jauki darbinieki, mājīgas grupas, skaists dārzs, izremontētas telpas, pie mums dzīvo arī bruņurupucis Brunītis, akvārijā peld krāsainas zivtiņas, te daudz zaļo au-

gu, garšīgs ēdiens — lūk, tāpēc mūsu bērni ir apmierināti, dzīvespriecīgi, kustīgi, veselīgi. Nenoliedzami, visi šie labumi nekad neaizstās māmiņu, bet mēs darām visu iespējamo, lai bērni justos kā savās otrajās mājās. Acīmredzot, tas izdodas — to redzam izlaidumos. Šos panākumus veicina arī cieša sadarbība ar vecākiem.

Mums visiem šeit ir labi, tāpēc šoreiz Zelta bites bija sarīkojušas balli ar skaistu

svinīgo aktu, vadītājas mīļu uzrunu, kuras laikā daudzi nobirdināja asariņas no prieka. Un kā nu ne, ja tik daudziem darbiniekiem šī ir vienīgā darbavieta. Viņus gaidīja arī pārsteigums — katram piemiņas velte. Un mums bija ļoti daudz ciemiņu — visi tie mīļie, ar kuriem gadu gaitā izveidojusies veiksmīga sadarbība: bijušie darbinieki, Skolu valde, Latvijas Bērnu dzirdes centrs, Latvijas Nedzirdīgo savienība, Rīgas ne-

dzirdīgo bērnu skola, Valmieras vārdzirdīgo bērnu skola, fonds «Klusums». Kulminācija bija, kad Rīgas nedzirdīgo skola pasniedza savu dāvanu — melodeklamāciju «Šūpoles», kuru kopā ar skolotāju izpildīja smukas meitenītes — Evija un Juta. Tās taču mūsējās bijušās audzēknes!!! Mūsu lepnums!

Mums bija kopīga himnas «Bites» nodziedāšana, fotografēšanās, gards mie-

lasts, dzīvā mūzika, jautras atrakcijas, atkalredzēšanās, mīlas sarunas, balle līdz rīta gaismaiņai. Lielākā dejojāja izrādījās mūsu vadītāja Mārite Blicsone. Tieši pateicoties viņai un veiksmīgam komandas darbam, mēs esam izdarījuši visu iespējamo. Mūsu bērni aug lieli, ātri aug, tāpēc jo-
projām gaidām mazus bērniņus! Ticiet, te viņiem būs labi! ♦

Mācīties nekad nav par vēlu

Sandra Omanbriede — Ivane

Mani sauc Sandra, manu meitu — Annija, un viņa mācās Rīgas nedzirdīgo bērnu internātpamatskolā.

Tagad, kad pagājušas jau vairākas nedēļas kopš brīnišķīgā piedzīvojuma — vecāku un bērnu kopīgās nometnes Priekuļos, gribu pastāstīt par tur redzēto un piedzīvoto un dalīties savās pārdomās. Ceru, ka arī vēl citus gadus vecākiem kopā ar saviem nedzirdīgajiem bērniem būs iespēja piedalīties šādā nometnē.

Liēlu pateicību izsaku Pestīšanas Armijai Zviedrijā, īpaši Elsei Andersonei un Jorelai, kā arī Gunai un Lalai, kas ne vien piedalījās nometnes organizēšanā, bet arī visas dienas bija kopā ar mums. Labi pārdomāts bija pasākuma norises laiks un ilgums: viena nedēļa augustā — neilgi pirms jaunā mācību gada sākuma. Laba arī nometnes atrašanās vieta — labiekārtotā hostelī Priekuļos (Cēsu rajonā). Arī skolotāji Uldis, Skaidrīte, Renāte un Nadja bija vienkārši «SUPER!!!».

Katru dienu skolotāji māmiņām palīdzēja papildināt zināšanas zīmju valodā gan ikdienas sarunās, gan mācību stundās. Visas māmiņas kļuva par čaklām un apzinīgām skolniecēm. Mācījāmies no skolotāju speciāli sagatavotiem mācību materi-

āliem, skatījāmies video filmas par zīmju valodu, gājām rotaļās. Nometnes laikā pat paguvām iestudēt teātra izrādi «Sarkangalvīte un vilks» zīmju valodā! Tas bija tik jauki un noderīgi visām māmiņām. Mums bija liels prieks mācīties pie tik atsaucīgiem skolotājiem! Cik jauki, ka Uldis un Skaidrīte māca mūsu bērnus Rīgas skolā — viņiem ir skolotāja talants!

Arī mūsu bērniem nometne ļoti patika. Kas gan var būt labāks, ja māmiņa mācās, bet bērnam ir iespēja kopā ar atraktīviem skolotājiem iet rotaļās, spēlēt spēles un arī daudz ko jaunu iemācīties! Viņi zīmēja,

gatavoja no pērlītēm gredzentiņus, zvēriņus, rokassprādzes un daudz ko citu — to viņiem iemācīja tulks Guna. Gan māmiņām, gan bērniem diena bija par īsu, lai baudītu visu, ko nometnes organizatori bija sarūpējuši. Un kā lai neatceras kopīgos saunas baudīšanas priekus! Par gardajām pusdienām Priekuļos varētu uzrakstīt veselu apcerējumu!

Nometnes dalībnieki — māmiņas, bērni un arī mūsu skolotāji — nometnē ieguva ne vien jaunus draugus, bet arī ticību un apliecinājumu saviem spēkiem. Te kārtējo reizi apstiprinājās fakts, ka dzirdīgi vecāki var lieliski kontaktēties ar saviem nedzirdīgajiem bērniem zīmju valodā. Vajag tikai gribēt — tad viss ir iespējams! Mums ir brīnišķīgi skolotāji, un mācīties nevienam nekad nav par vēlu! Arī skolēnu vecākiem.

Vēlreiz paldies Pestīšanas Armijai Zviedrijā un it īpaši Elsei Andersonei par šo brīnišķīgo iespēju. ♦

Tikai piecas dienas

Inga Butenaite,
nometnes vadītāja

«Pasaki man vārdu to, ko debesīs vējš aizvējo,
Ja Tev vārdu nav savējo, varbūt es Tev pasācīšu tos.

Dod man roku savējo, kad miglā ceļš ir neredzams.
Ja Tu baidies būt nesaprasts, turi manu roku, nebaidies par to
Tu nāc man līd, kad nesaprasts Tu jūties,
Tu nāc man līd, vārdi nesaprastie zudīs,
Tu nāc man līd...

Līga Lapiņa

No 23. līdz 27. augustam skaistā vietā, Usmas ezera krastā, Latvijas Bērnu dzirdes centrs sadarbībā ar Bērnu un jauniešu radošo spēju attīstības centru «Namiņš» organizēja nometni vecākiem un viņu bērniem, kuriem veikta kohleārā implantācija. Uz nometni bija aicināti 14 bērni un viņu vecāki no visas Latvijas — Ludzas, Preiļiem, Baltinavas un Rīgas.

Nometnes laikā vecāki daudz, daudz runāja par saviem bērniem, lai uzzinātu, kā katram veicas, diskutēja ar psihologu, inženieri — akustiķi, logopēdi.

Visu nometnes laiku vecāku jautājumus uzklaušīja un padomus sniedza dzirdes centra vadītāja Sandra Kuške.

Kamēr mammas bija aizņemtas sarunās ar speciālistiem, bērni darbojās kopā ar mīļajām «Namiņa» skolotājām. Skolotāja Ineta Freimane bērniem palīdzēja no māla pikas uzburt dažādus dzīvniekus. Mūzikas terapeite Līga Lapiņa kopā ar bērniem ieklausījās skaņās, spēlēja dažādus mūzikas instrumentus, dziedāja un dejoja. Bērni kopā ar logopēdi Ingu Butenaiti vingrināja pirkstiņus, mēlīti un lūpiņas. Dažādie vingrinājumi pareizas runas attīstīšanā palīdzēja pašiem bērniem sacerēt un pastāstīt pasakas. Mani patiešām pārsteidza bērnu vēlme un varēšana saklausīt, izrunāt, spēlēt un dziedāt! Šiem bērniem ir palaimējies, jo viņiem ar kohleārā implanta

Tikai piecas...

Sākums 6.lpp.

palīdzību ir dota iespēja dzirdēt tik daudz — mammas balsi, putnu čivināšanu, vēju...

Lai kopā pavadītās dienas būtu vēl neaizmirstamākas, vecākiem un bērniem bija iespēja apmeklēt ērģeļu darbnīcu Ugālē. Bērni pūta un klausījās ērģeļu stabules dziesmā, vēroja, kā top istas ērģeles.

Māmiņām uz mirkli aizmirsties no ikdienas rūpēm un problēmām palīdzēja jaukais ceļojums ar jahtu. Viņas tuvāk varēja skatīt

Moricsalu, par kuras vēsturi jau iepriekš pastāstīja Usmas pamatskolas skolotāja Anita Upiete.

Nometnē pierādījās tas, ka mīlestība iet no sirds uz sirdi, tā atver spēju redzēt, dzirdēt un just, cik daudz laba mums ir apkārt! Tās bija tikai piecas dienas, bet viss, kas tika iegūts nometnē, paliks atmiņā uz ilgu laiku.

Liels paldies sponsoriem, lektoriem un visiem, visiem, kas rūpējās, lai mums būtu šī iespēja tikties! ♦

Rudens saulgriežos

Māra Sadovska

Miķeļdiena — 29. oktobris Rīgas Nedzirdīgo bērnu internātpamatskolā bija rudens puķu un krāsu smaržām pildīta. Tika svinēta dienas un nakts samērošanās.

Uz pasākumu 8. — 12. klašu skolēnus, skolotājus un citus interesentus aicināja skolotāja Inguna Poga. Par senām dienām, tautas folkloru un Miķeļdienas tradīcijām stāstīja bibliotekāre Gaida Sināte.

Izrādās, ka senajā laika skaitīšanā Apjumības (Rudenājus) — ražas novākšanas beigas — svinēja ap to laiku, kad diena un nakts vienādā garumā. Miķeļi ir rudens saulgriežu laiks. Pēc Miķeļiem dienas kļūst īsākas, nakts — garākas.

Rudens svinamo laiku apraksta vairāki simti dainu, kur tas nosaukts dažādos vārdos: Miķeļi, Apjumības, Jumja diena. Svinību centrā ir cilvēciskots teiksmu tēls Jumis kā Dieva dotās ražas bagātības un auglības daudzinajums. Viņa zīme visbiežāk izteikta kā divas vārpas viena stiebra galā.

Arī šis vakars bija bagāts, jo ieguvēji bija visi klātesošie. Ar savām zināšanām un pieredzi dalījās ciemiņi — ziedu mākslinieki no Jelgavas — Druvis Cirītis ar kundzi Ingu. Vispirms videoattēlos tika skatīti

brīnišķīgi mākslas darbi, ko veidojis Druvis, piemēram, krāšņa vakarkleita, kas veidota no pūpoliem, bet klātienē — milzīga rudens ziedu kompozīcija, kas diži mirdzēja skolas zālē. Uzzinājām, ka Druvis Cirītis ir Tallinas Starptautiskā floristu konkursa *Grand Prix* balvu ieguvējs.

Vairākas stundas skolas zālē valdīja īpaši radoša atmosfēra — krāsu bagātībā uzdziedāja pašu veidotās gleznas, pēc tam tās tika ierāmētas niedru stiebru rāmišos. Pēc tam tika veidotas dzelteno samteņu kompozīcijas, ziedus ievietojot kolbiņās ar ūdeni, tās dekorējot ar krāsainām kļavas lapām un bumbieriem. Kad darbs bija paveikts, skanēja sirsnīgs paldies abiem māksliniekiem.

Lai arī citi skolēni un pedagogi gūtu prieku par rudens svētku mākslas darbiem, skolas zālē tapa izstāde, kurā saules siltumu varēja gūt ikviens. ♦

Mīļi sveicam

Kad lapu zeltā jau izdegušas Latvijas āres un dārzos no rudens salnām nav spējuši paglābties pat drosmīgie miķeļi, tad klāt jūsu šūpuļa svētki. Lai rudens salnas neskar sirdi, lai pietiek dzīvesprieka cauri baltai ziemai aizsoļot līdz jaunam pavasarim!

85

15. XI VERONIKA EIDUKA, Pļaviņu

80

2. XI VIKTORIJA ZILBERTE, Rīgas

27. XI ANNA AUZA, Liepājas

75

12. XI VERONIKA CVETKOVA, Rīgas

14. XI FRANCISKA SENKEVIČA, Rīgas

70

18. XI IMANTS ZUNDA, Rīgas

20. XI MIHAILS MOSKOVSKIS, Rīgas

27. XI JŪLIJA PEDERE, Rīgas

65

12. XI GUNĀRS KRAĢIS, Rīgas

18. XI NOIMA ARTEMJEVA, Rīgas

21. XI MĀRA AUZIŅA, Rīgas

25. XI GUĻIKO KANDELAKI, Rīgas

60

3. XI SOFIJA CĪRULE, Smiltenes

50

10. XI GAĻINA TELŠEVSKA, Rēzeknes

16. XI VIKTORS KONONOVS, Rīgas

27. XI GUNDEGA ČOPA, Rīgas biedrība.

Ipašie sveiciens

Viktorijai Zilbertei

Dievs Tev vēl labu, raugi, saule spīd.

Silti debesvēji glaudot pāri slīd.

Dievs Tev vēl labu: ļaudis smaida tev.

To kā gaismu jūti, sirdi prieku sev.

Ar vismīļākajiem un labākajiem novēlējumiem sveicam

80 gadu jubilejā

savas trupas izcilo

aktrisi un sirsnīgo

kolēģi teātra gaitās

daudzu gadu garumā!

KC «Rītausma» drāmas ansambļa bijušie

un esošie dalībnieki

Ievēriņai!

Fonds «Klusums» rīko kausa izcīņu
BOULINGĀ 28. novembrī pl. 11

«TOSS» Boulinga hallē Rīgā, Ķengaraga 6.
Reģistrācija no pl. 10. Var piedalīties visi

— no 16 gadu vecuma. **Pieteikties līdz**

20. novembrim NIAF «Klusums» birojā,
Elvīras ielā 19 vai pa tel. 9184956. Dalības
maksa 3 LVL plus apavu noma 0,70 LVL.

Klubs «ŠaDa» informē

□ 8. — 27. novembrī notiks
RĪGAS ČEMPIONĀTS ŠAHĀ

□ 6. — 22. decembrī Rīgas DIVČIŅA ŠAHA un
DAMBRETES ĀTRSPĒLĒ.

Sacensības notiks KC «Rītausma» pl. 18 — 21

Sēru vēstis

† ELVĪRA PRĀTNIECE

1913.23.XI — 2004.18.IX

Rīgas biedrība

† IGORS KALNS

1970.10.IV — 2004.21.IX

Rīgas biedrība

† RAISA AUGUSTĀNE

1926.6.V — 2004.1.X

Rīgas biedrība

† IRĒNA IVANOVSKA

1937.28.X — 2004.13.VIII

Rēzeknes biedrība

Līdzjūtības

*Vēl tikai atvadīties, Un durvis jāver ciet. Viss jāatstāj:
Kaut pasaule vēl zied, Uz viņu neraudzīties.*

Mēs pieminam **ELVĪRU PRĀTNIECI** un
esam kopā domās, lai atvadītos no viņas
kā visvecākās Kurzemes grupas biedres.

V.Kamare, Ē.Abakoks, L.Skricka,
Z.Žukauska, M.Artjomova

†

Izsakām visdziļāko līdzjūtību Tatjanai
Nikolajenko, Hortenzijai Kalnai, no dēla,
mazdēla uz mūžu atvadoties

RB Latgales grupa, RB Vidzemes grupa